

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Jordi Sarsanedas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/jordi-sarsanedas> >

Jordi Sarsanedas

Qui sóc i per què escric

Un bon dia de 1947 em vaig trobar escrivint. Naturalment ja feia molts anys que havia après de lletra, pels camins traçats per Maria Montessori, si cal la precisió. Però aquell

dia que dic, jo, amb més alegre naturalitat i engrescament que no ambició declarada, entrava al joc de la vida literària, tanmateix sentit com a radicalment seriós.

Els poemes que aleshores vaig escriure i que més endavant publicaria al meu primer llibre, *A trenc de sorra*, foren exposats, manuscrits amb tinta xinesa en fulls de paper de dibuix, a la galeria Pictòria, juntament amb obres -pintures, escultures- dels meus companys amb els quals fèiem així la presentació d'un Grup dels Vuit -i a la policia no li va pas agradar, perquè en aquell temps no els agradava que la gent fes grups-. Trobo oportú d'esmentar-ho aquí: sempre m'he sentit a freq de les arts plàstiques, i no únicament perquè m'hi hagués avesat el meu pare, que fou un dels introductors a Catalunya de l'art de l'*urushi*, la laca japonesa, ni perquè la meva dona, Núria Picas, sigui pintora.

Que a vint-i-un anys jo em trobés escrivint no havia d'ésser gaire sorprenent. Hi havia estat preparat. Havia tingut la sort d'anar a una escola que ens posava a les mans els llibres de la Protectora i on el clima permetia que les lectures fossin fetes de bona fe, i també la sort que a casa hi hagués llibres: la "Bernat Metge", "Els nostres clàssics", volums de la "Biblioteca literària", de la "Biblioteca catalana", els llibres taronja de la Proa... I poesia: una mica de [Carner](#), [Sagarra](#), [Salvat-Papasseit](#), [Verdaguer](#)... Vaig llegir molt, tumultuosament, de tot, barrejant títols de la manera més injustificable -Jules Verne i Dostoievski, [Folch i Torres](#) i Aldous Huxley- però, ho vull creure, atenyent en cada lectura un cert nivell d'aprofitament, més alt o més baix, encara que fos baixíssim. I quan l'[exili](#) em féu entrar a l'ensenyament francès, les "explicacions de textos" van fer que hagi d'agrair a un parell o tres de bons professors Villon, Ronsard, Baudelaire, Apollinaire, Gérard de Nerval... Bé cal suposar que, en algun o en alguns moments d'aquesta educació, a Catalunya o a França, jo devia sentir el cop d'esperó que ens ha quedat reflectit en la frase *Anch'io son pittore*. D'altra banda és prou evident que els encàrrecs de redacció escolar -narració, *dissertation*- acceptats amb bona fe, havien constituït un element d'aprenentatge no totalment desdenyable.

Així, doncs, m'havia trobat escrivint. D'aquells primers poemes -molt naturalment, molt suaument, si em puc fiar del record que tinc de la manera com ho vaig viure, sense notar cap canvi en l'actitud d'escriure- van venir uns textos, uns relats que vaig batejar *Mites*. La tria d'aquest nom, em va semblar que la justificava posant a la solapa del volum de la primera edició, que em va tocar de redactar, un parell de frases que havia trobat en un article de *Partisan Review*, quan molts d'aquells textos ja eren escrits: "El mite és principalment aquella mena de literatura en la qual els personatges i els fets tenen al voltant seu una aura de rara i prodigiosa significació". "Són a mig camí entre el somni i la literatura no-mítica". De fet, per exigència dels editors, el volum anava completat amb narracions d'un tipus ben diferent, la qual cosa em va valer que un crític em qualificés d'"escritor bicéfalo".

En aquella època vaig incorporar-me a la redacció d'[Ariel](#). D'aleshores ençà he continuat escrivint: la

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Jordi Sarsanedas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/jordi-sarsanedas> >

poesia que fa pocs anys vaig recollir en el volum *Fins a un cert punt*, llibres de contes, un parell de novel·les, articles dispersos, no gaires... I potser val la pena d'esmentar les traduccions, d'algunes de les quals puc dir que són del tot sinceres. Algun cop he fet servir els pseudònims Emili Xerta i Joan Salou.

Sovint penso que no he escrit tant com ara m'agradaria d'haver-ho fet. I algun cop he parlat, buscant-me excusa, de les "distraccions" que la vida m'ha proposat i que jo he acceptat. Entenguem-nos: des del punt de vista que tinc quan parlo d'activitat literària, he d'anomenar "distraccions" activitats senzillament necessàries i d'altres en les quals he cregut que podia ser útil. Durant molts i molts anys vaig ensenyar llengua i literatura francesa al Lycée, a l'Institut Francès -on, a més, vaig ésser secretari del Cercle Literari des de l'any 1947 i fins a 1956- i a l'escola Aula, de la qual vaig ésser director adjunt. Vaig tenir una participació important -si més no, important per a mi- en la fundació i en la vida de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona. Amb Edigsa vaig intervenir, de més d'una manera, en l'arrencada del disc en català. Durant una trentena d'anys he estat redactor en cap de [Serra d'Or...](#)

Que potser he escrit i escric per ésser útil també en això? No ho crec pas. Penso que, en escriure, he ambicionat només l'estranya eficàcia de "les obres inútils dels artistes". Bé que després, i marginalment, hagi estat content de pensar que, en la modesta mesura que sigui, així també contribuiria al tan necessari esforç d'afirmació cultural del nostre poble.

Algun cop he dit, pensant en la poesia però potser no només en la poesia -i qui sap si només és un engany que em sembla falaguer- que escriure, com a activitat artística, consisteix a produir uns objectes que satisfan, en l'esperit de l'autor mateix, una necessitat que ell descobreix i defineix -o potser fins i tot crea, en la mesura que la paraula crear pugui tenir sentit- al mateix temps que escriu. D'altra banda aquests objectes, i això és essencial, són susceptibles d'ésser oferts a hipotètics lectors -tota una gernació o un de sol- en un gest de solidaritat o fins i tot d'identificació, per tal que l'encert, si realment s'ha produït cap encert, per modest que sigui, per poc que pugui, sigui compartit, es propagui.

Jordi Sarsanedas

Copyright text © 1994 Jordi Sarsanedas/ILC

Fenomenologia de la solitud. Una introducció a l'obra de Jordi Sarsanedas

Francesco Ardolino (Universitat de Barcelona)

Qui vulgui aproximar-se a l'estudi de l'obra de Jordi Sarsanedas, després d'haver esquivat encomis, elogis i lloances vàries que s'hi han sedimentat a sobre, encara haurà de superar un darrer obstacle. Es tracta d'aquella estratigrafia distorsionada que s'ha generat a partir de les poques anàlisis rigoroses dedicades a la literatura d'aquest autor. No és aquest el lloc adequat per repartir premis i càstigs: més aviat, es tracta d'evidenciar com, en les interpretacions de la seva creació poètica i narrativa, s'han reiterat de manera obsessiva un parell de fórmules fins a buidar-les de significat. Quan [Joaquim Molas](#), en el seu pròleg a l'edició de *Mites* de 1976, amb l'intent de recuperació d'un dels textos més originals i complexos de la literatura catalana contemporània, parlava de "producte d'una crisi de joventut", introduïa un concepte que, d'aleshores ençà, es faria servir com a comodí per a qualsevol referència al llibre. Pel que fa a l'àmbit poètic, una cosa molt semblant li va passar a l'expressió de què Àlex Broch es va fer portaveu, la del "solitari solidari", amb l'agreujament que, rere l'ambigüitat d'aquesta etiqueta, es deixava la porta oberta a una lectura tendenciosa de l'obra, ja que

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Jordi Sarsanedas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/jordi-sarsanedas> >

la passava pel filtre del reconeixement moral de la personalitat de l'escriptor. Sóc conscient de la importància que Sarsanedas, amb la seva feina, va representar per la cultura catalana durant mig segle (de codirector de l'Associació Dramàtica de Barcelona a redactor en cap de [Serra d'Or](#), de president del PEN Club català a degà de la Institució de les Lletres Catalanes i, per dos cops, president de l'Ateneu Barcelonès), i sé que és necessari fer-ne esment fins i tot per poder explicar, *parcialment*, un llarg silenci creatiu. Però també és veritat que el valor ètic que la seva figura comporta ha marcat una actitud hagiogràfica que ha danyat més que afavorit la seva obra.

Ara bé, penso que l'única solució a aquest impàs rau en la definició d'alguns punts clau a partir dels quals tornar a llegir la producció sarsanediana. I vull proposar, com a idea bàsica, una clara separació, en el moment de l'anàlisi, entre la seva poesia i la narrativa.

No dubto que el món dels *Mites* sigui essencialment poètic ni que la "lírca bruta" de Sarsanedas remeti sovint a un ritme prosòdic; tanmateix, la recerca positivista d'una etiologia comuna és destinada al fracàs, perquè els dos gèneres no tenen cap correspondència que vagi més enllà del transvasament d'elements puntuals o d'una certa imatgeria compartida. A la seva prosa, fins i tot l'element religiós (que és tan present en els reculls poètics), queda limitat a circumscriure i abraçar els *Mites* -amb el Déu que, *ex machina* (i gairebé *extra textus*), dona la llum ordenadora a tot el recull. [Joan Triadú](#), en una carta amb data de juliol de 2002, em deia que "el conjunt nuclear de l'obra de J. S. té un lema, o títol, gloriós: *Déu meu, el món*, que ho diu tot". És cert, però també és veritat que aquella coma pot indicar, per una banda, la relació franciscana que és al centre de la poesia sarsanediana o, per l'altra, la ruptura ontològica -com a pèrdua soferta o com a anhel- que s'esdevé a la gairebé totalitat de la seva narrativa. A més a més, em sembla que la paraula més important del títol citat és el possessiu, que individualitza el pas de la metafísica a la mundanitat. En fi, a la prosa de Sarsanedas -i també als *Mites*- la divinitat no passa de ser un epifenomen a l'hora de la interpretació del text i per això, a la meua tesi doctoral, vaig voler titllar el narrador -*només el narrador*- de "nihilista humanitari".

Sota aquesta òptica es poden organitzar, en la seva majoria, les proses de ficció: l'absència d'un factor social i reivindicatiu és gairebé total i els textos ressalten un seguit de personatges aïllats i desarrelats. A les novel·les això es fa més evident: al mig d'un univers oníric fonamentat en les seves quimeres, la veu narradora d'*El martell* reparteix informacions sospitoses i contradictòries fins a inculpar-se de l'homicidi que havia estat presentat al primer capítol, generant finalment en el lector una desconfiança respecte a tot el text. Aquesta obra de 1956, mercès a la desestructuració sistemàtica dels mecanismes narratius tradicionals que porta a terme, ve a formar a la literatura catalana del segle XX, juntament amb la *Ronda naval sota la boira* de [Pere Calders](#), un díptic de l'antinovel·la, al capdamunt del qual hi entreveig l'ombra impulsora de *Temperatura* de [Francesc Trabal](#).

A *La noia a la sorra* -que va ser escrita tot just després d'*El martell*, però que no es va publicar fins al 1981- l'homicidi determina la conclusió de la història, i la víctima d'un crim sense mòbil és una forastera que fa turisme en una illa. Dins l'espectre marcat per aquestes dues novel·les (on Carme Gregori va saber descobrir uns motius existencialistes procedents de Sartre i Camus) -és a dir, des de la temàtica grotesca que simbolitza com un tòtem el conflicte entre inconsciència i consciència fins a la representació de la topada entre individu i societat-, s'hi poden col·locar gairebé tots els contes de l'autor. Les úniques excepcions, si fa no fa, són les narracions infantils que, a causa del seu aspecte didàctic, arriben a tocar, en aquesta escala d'oposicions, un grau molt més alt, ocupat pel codi de l'honor que rebutja la mesquinesa o l'accídia.

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Jordi Sarsanedas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/jordi-sarsanedas> >

La prosa de Sarsanedas no és fàcil. L'aticisme del seu estil enganya els més desprevinguts i porta a uns malentesos crítics. És el preu que va pagar la *nouvelle* primerenca *Contra la nit d'Oboixangó*, versió (post)colonial del *Càndid* voltairià, que en una recent reedició va ser inserida en una col·lecció de literatura juvenil. "Em considero post-noucentista i post-surrealista", va declarar l'escriptor ara fa una desena d'anys. Si resistim a les temptacions de relacionar esquemàticament la primera noció a l'estil i la segona als continguts (o, encara pitjor, la primera a la poesia i la segona a la prosa), aquesta afirmació ens arrossegirà enrere en el temps, fins a les tensions poètiques que es forjaven dins el grup de la revista *Ariel*. D'allà sorgeixen les atmosferes dels *Mites*, el centre ideològic de tota la producció de Sarsanedas, aquell extraordinari model arquitectònic amb què es realitza -i aquí recupero en part una vella hipòtesi de [Triadú](#)- la primera obra d'un gènere literari nou que no ha tingut cap continuïtat significativa.

No em sembla arriscat pensar que la citada aposició de [Molas](#) als *Mites* ("producte d'una crisi de joventut") deixava constància, en realitat, de la impossibilitat de reconduir aquells textos als plantejaments que el Realisme Històric propugnava, mentre que la mateixa operació havia donat els seus fruits amb el segon llibre de poesia de Sarsanedas, *La Rambla de les flors*, de 1954. Molas i [Castellet](#) manllevari un vers d'aquest recull, "i baixem al carrer" per intitular l'apartat de la seva *Poesia catalana del segle XX* dedicat a la transició de la poesia cap a un model de realisme social que encara no aconseguia fer-se històric. Som a l'any 1963 i ja feia anys que Sarsanedas tenia publicat un tercer volum poètic, *Algunes preguntes, algunes respostes*.

Però ara no vull ressenyar la producció poètica sarsanediana, sinó evidenciar un silenci. A finals dels anys cinquanta l'autor sembla fer-se cada cop menys prolífic. El 1965 surt *Postals d'Itàlia*, un volumet més aviat minso que va tenir una recepció difícil i discutida, però que, pel to íntim i elegíac, per la seva capacitat de palesar aquell "tu" al qual la majoria de les composicions de Sarsanedas solen adreçar-se, conté l'arrel quadrada de tota la seva lírica -mentre que la poesia cívica té com a obres mestres els "Goigs fragmentaris per a Barcelona nostra" que obren el seu primer recull de poemes (*A trenc de sorra*, 1948), i l'"Esbós d'una oda dialogada", de 1967. En fi, deixem una vegada més la paraula a Joan Triadú, que fa anys que repeteix que la línia poètica de Sarsanedas es col·loca entre [Maragall](#) i [Salvat-Papasseit](#).

Fins a finals dels noranta, Sarsanedas goteja de tant en tant algun poema i algun conte, treu del calaix narracions disperses escrites en dates molt llunyanes i confecciona, com a únic llibre unitari, una macroestructura de contes infantils (*L'Eduard el mariner i el país de sota l'aigua*, 1976). Les raons d'aquest silenci són moltes i em limitaré a les més segures: en una primera fase, la desil·lusió respecte a l'atenció quasi nul·la que el públic i la crítica van concedir a *El martell*, a més del distanciament geogràfic de l'escriptor que va viure a Itàlia entre 1959 i 1961; en un segon moment, la tasca que va assumir a la tornada per a [Serra d'Or](#) que se sumava a la feina de la docència al Liceu Francès i, finalment, la sensació de desplaçament que devia significar per ell l'escalada del Realisme Històric -moviment respecte al qual Sarsanedas sempre ha evitat pronunciar-se. Tanmateix, a les acaballes del mil·lenni l'escriptor va tornar a publicar la seva poesia i, durant el darrer lustre, ha editat tres volums: es tracta d'una trilogia on les composicions s'emmirallen en un pretèrit molt llunyà, ocupen aquell espai de la memòria que és propi d'un dietari i el tornen a elaborar amb uns exercicis de reescriptura.

Abans de concloure, vull afegir un petit comentari que surt de l'esquema que fins ara he traçat. Molts estudiosos han subratllat la coincidència de l'obra de creació de Sarsanedas amb la pintura. És un vincle que ja es palesava amb la participació activa de l'escriptor en el Grup dels Vuit i que emergeix amb una certa constància en tota la seva producció. Gairebé ningú, però, no ha reconegut la bellesa

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Jordi Sarsanedas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/jordi-sarsanedas> >

d'aquells textos breus, signats amb pseudònims, que acompanyaven les il·lustracions de les portades de *Serra d'Or*, de 1988 a 1997. Si fóssim capaços de trencar les absurdes barreres que la modernitat ha imposat al concepte d'obra literària, admetríem que aquelles notes artístiques (però jo m'estimo més anomenar-les "proses d'art") pertanyen, a bon dret, a la literatura catalana. Potser, per rescatar-les, només ens cal una edició en volum, perquè els lectors puguin apreciar la coherència d'un gènere mixt que Sarsanedas ha conreat de manera impecable.

Aparegut a *Caràcters*, 26 (gener 2004). Reproduït amb permís

Tast de textos

Text

 WEB: "Beuen vermut"

Un poema de l'autor al web *Viu la poesia*.

http://viulapoesia.com/pagina_2.php?itinerari=16&tipus=1&subtipus=2&idpoema=314

 WEB: Cinc poemes

Nota biogràfica i poemes a la *Selecció de Poesia Catalana*.

<http://www.uoc.edu/lletra/especials/folch/sarsaned.htm>

 WEB: Un poema en alemany

Breu biografia i un poema en català i alemany.

<http://www.jbeilharz.de/katalan/sarsanedas-ged.htm>

 WEB: Sarsanedas a EPdLP

Nota biogràfica en castellà amb un poema a El Poder de la Palabra.

<http://www.epdlp.com/escritor.php?id=2275>

Biobibliografia

Biografia

 WEB: A la Viquipèdia

Biografia, obra i enllaços sobre l'autor al web de l'enciclopèdia lliure.

http://ca.wikipedia.org/wiki/Jordi_Sarsanedas

 WEB: Membre de l'IEC

Jordi Sarsanedas, membre numerari de l'Institut d'Estudis Catalans.

<http://apmembres2.iec.cat/detall.aspx?pkMembrePLE=358>

Bibliografia

 WEB: Què hi ha a la Biblioteca de Catalunya

http://cataleg.bnc.cat/search*cat/?searchtype=a&searcharg=Sarsanedas+Jordi&sortdropdown=-&searchscope=13&searchscope2=13&SORT=D

 WEB: Què hi ha a les biblioteques universitàries catalanes (CCUC)

http://ccuc.cbuc.cat/search*cat/a?SEARCH=Sarsanedas%2C+Jordi&sortdropdown=-&searchscope=

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Jordi Sarsanedas a LletRA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/jordi-sarsanedas> >

23

 WEB: Què hi ha a les biblioteques públiques

<http://argus.biblioteques.gencat.cat/iii/encore/search/C|SSarsanedas+Jordi|Orighresult|U1?lang=cat&suite=pearl>

 WEB: Articles de l'autor (Traces)

<http://traces.uab.cat/search?f=author&p=Sarsanedas%20Jordi&sc=1&ln=ca>

 WEB: Articles sobre l'autor (Traces)

http://traces.uab.cat/search?ln=ca&p=Sarsanedas%2C+Jordi&f=keyword&action_search=Cerca&c=Traces+%3A+base+de+dades+de+lengua+i+literatura+catalanes&sf=&so=d&rm=&rg=10&sc=1&of=hb

Comentaris sobre l'autor

Crítica

 WEB: Sarsanedas, Premi d'Honor

Pàgina a LLETRA sobre el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

<http://www.uoc.edu/lletra/premis/premidhonor/index.html>

 WEB: Pàgina de l'AELC

Biografia, publicacions, informacions.

<http://www.escriptors.cat/autors/sarsanedasjd/>

 WEB: L'autor al Corpus Literari Ciutat de Barcelona

Biografia, enllaços i transcripció d'articles sobre Sarsanedas.

http://www.ducros.cat/corpus/index.php?command=show_news&news_id=1916

 WEB: Un dels Dotze sentits

Sarsanedas és un dels dotze poetes antologats al CD-ROM *Dotze sentits. Poesia catalana d'avui*.

http://www.iua.upf.edu/dotze_sentits/entrada.html

Diversos

 PDF: Una de les darreres entrevistes

Breu entrevista a l'escriptor, guanyador del Premi Ciutat de Barcelona. A *Barcelona informació* núm. 95 (abril 2006).

http://www.bcn.es/publicacions/b_informacio/bi_95/12-13.pdf

 WEB: In memoriam

Extens article sobre la vida i obra de Jordi Sarsanedas. Inclou una entrevista i documents d'àudio i de vídeo. A Vilaweb (16/11/2006).

http://www.vilaweb.cat/www/noticia?p_idcmp=2139922

 WEB: Llistat de blocs

Crítics i autors escriuen sobre el desaparegut escriptor en els seus respectius blocs literaris.

http://www.vilaweb.cat/www/noticia?p_idcmp=2141253

 WEB: President del PEN Català

Si vols citar aquesta pàgina...

Actualitat literària sobre Jordi Sarsanedas a LletrA, la literatura catalana a internet (Universitat Oberta de Catalunya)

< <https://lletra.uoc.edu/ca/autor/jordi-sarsanedas> >

Sarsanedas fou president del Centre Català del PEN Club entre 1983 i 2001.

<http://www.pencatala.cat>

Propostes didàctiques

Recursos

WEB: Activitats per treballar “Beuen vermut”

Un poema amb propostes al web *Viu la poesia*.

http://viulapoesia.com/pagina_6.php?tipus=1&subtipus=2&itinerari=16&idpoema=314
